

Purpose. The purpose of the article is to consider the basic views of scientists on the use health-care technologies in training teachers of physical training to use their in camps. To analysis function teacher who introduces health-care technology in schools; the tasks performed by the teacher of physical training in the proceedings health-care activities.

Methods. Analysis of the literature, pedagogical supervision.

Results. For the effective education of children responsible attitude to their own health and the health of others, the future teacher of physical culture, has working in camps to use a range of methods that include health-care technology, namely methods of regulation of personal outlook individual (conversation, persuasion, suggestion) methods to organize health-care activities (exercise, competition, outdoor games), incentives health-care activity (approval, encouragement or condemnation of the actions of the individual) control methods performance impact educational activities (teacher observation, interview, survey) and others.

Originality. The development of health-care technology is thoroughly analysed.

Conclusion. The effectiveness of health-care technology depends from the personality traits of future teacher of physical education, as well as the possessed during their studies at the university. Health-care technology can not be applied appropriately to the situation without the tandem as differentiation and interactive technology, because without understanding and individual approach to each child is unrealistic process of education and achievement.

Key words: teacher; physical education; health-care technology; health-care activities; health-care readiness; technology; latest technology; children's camps.

Одержано редакцією 30.06.2016
Прийнято до публікації 05.09.2016

УДК 378.4:792.8:001.8(430)

Ткаченко Ірина Олександрівна,
аспірант кафедри педагогіки
Сумського державного педагогічного
університету імені А.С.Макаренка, Україна

ВИЩА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА В НІМЕЧЧИНІ: АКТУАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Анотація. Розглянуто актуальні наукові дослідження у сфері вищої хореографічної освіти в Німеччині. Окреслено педагогічно-психологічні, культурно-мистецтвознавчі наукові розвідки з хореографії. Названо навчально-методичні праці з академічних дисциплін – класичного, народного, сучасного танцю, ритміки, історії хореографії, що покладені в основу підготовки фахівців хореографії у вищій школі країни.

Ключові слова: дослідження; компаративістика; компаративісти; наукова думка; наукова розвідка; галузь; хореографія; освіта; вища освіта.

Постановка проблеми. Бурхливий розвиток хореографічної освіти в Україні та світі, удосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців-танцівників актуалізують європейську наукову думку. На особливу увагу заслуговує розвиток наукової думки в галузі вищої хореографічної освіти в Німеччині, підґрунтям якої є низка освітніх реформ, що зумовлюють пошук нових досліджень із питань підготовки майбутніх фахівців танцювального мистецтва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз актуальних досліджень засвідчує, що найбільший внесок у розвиток хореографічно-педагогічної думки Німеччини належить німецькомовним дослідникам країни, а саме: К. Вогель [10], Дж. Куган [3] та ін. Розвиток хореографічного мистецтва в Німеччині після Другої світової війни висвітлюють у своїх працях такі науковці, як Х. Біонді, Ш. Брінкман [2],

Г. Кляйн, А. Мірцев та ін. Проблемам розвитку і становленню класичного й сучасного танцю в Німеччині присвячені наукові праці Дж. Древнок, Ф. Ламперт [5], Ф.-М. Петер [7], К. Райскі, Ш. Шредтер та ін. Проблеми хореографії в галузі медицини, психотерапії, хореотерапії є предметом наукових пошуків Е. Вільке, К. Вебер, Д. Палаш, Ю. Штраух [9] та ін.

Метою статті є вивчення наукового доробку Німеччині щодо актуальних досліджень у галузі вищої хореографічної освіти у країні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Становленню наукового простору в Німеччині передують створення Інституту прикладних і театральних наук в Гіссенському університеті імені Юстуса Лібіха як дослідницького центру. Його діяльність спрямована на розвиток театральної культури і танцю в Німеччині, поліпшення якості освіти, підтримку існуючих культурних установ [4]. Науково-дослідницька робота посідає провідне місце й у Вищій школі музики і танцю в Кельні. З 2009 року розпочинає свою роботу Центр сучасного танцю, який крім підготовки фахівців хореографії здійснює також і наукову діяльність. Основним завданням цього центру стають дослідження в галузі сучасного танцю (його філософські й естетичні концепції), а також різноманітні методики викладання техніки сучасного танцю. Наголосимо, що цей центр співпрацює з німецьким танцювальним архівом у межах «Танцювального плану» Німеччини.

Професор сучасного танцю Вищої школи танцю імені Грет Палукки у Дрездені Джені Коган (Jenny Coogan) – одна з небагатьох німецьких науковців, яка вивчає хореографічні дослідження в галузі педагогіки. Дж. Коган отримує освіту в університеті Каліфорнії, а в 1981 році закінчує бакалаврат Джульєрдської школи в Нью-Йорку. Тривалий час вона працює артисткою в балетних трупах. Згодом розпочинає викладацьку діяльність, що і спричинює інтерес до педагогічних досліджень у галузі хореографії. У роботі «Можливості соматичної орієнтованої педагогіки у професійній підготовці танцівників» (від нім. Möglichkeiten für eine somatisch orientierte Pädagogik in der professionellen Tanzausbildung) Дж. Коган доводить, що тіло і розум танцівника невіддільні одне від одного і складають єдине ціле. Дослідниця використовує соматичний підхід у танці для ефективного керування власним тілом під час навчального процесу майбутніх фахівців хореографії. Авторка стверджує, що соматична педагогіка дозволяє позбавитися від м'язового навантаження, розширити рухові й пластичні можливості, а також сприяє розкриттю творчого потенціалу і вможливує вільний контакт танцівників [3].

Професор сучасного танцю університету мистецтв Фолькванг Штефан Брінкманн (Stephan Brinkmann) у праці «Пам'ять рухів: пам'ять форми в танці» (від нім. Bewegungserinnerung: Gedächtnisformen im Tanz) розглядає особливості процесу пам'яті танцівників під час танцю. У своїй дисертації Ш. Брінкманн [2] описує репетиції й виступи Піни Бауш – однієї з провідних танцівниць Німеччини та її учнів. У цілому робота являє собою міждисциплінарний погляд на взаємозв'язок між рухом і пам'яттю.

У роботі «Танцювальна імпровізація: історія, теорія, методи, посередництво» (від нім. Tanzimprovisation: Geschichte, Theorie, Verfahren, Vermittlung) Фредеріка Ламперт (Friederike Lampert) розглядає витоки, історію розвитку танцювальної імпровізації в Німеччині. Авторка відмічає взаємозв'язок імпровізації з експресивним танцем Рудольфа фон Лабана і Мері Вігман. Ф. Ламперт вивчає естетику і філософію танцю ХХ століття, репертуар провідних хореографів-балетмейстерів, що звертаються до форм танцювальної імпровізації. Наукова робота демонструє не тільки історичний аспект танцювальної імпровізації, а й використання основних методів, художніх практик при викладанні танцювальної імпровізації у вищих хореографічному профілю [5].

У праці «Образи, танці в уяві учня: емпіричне дослідження з позиції сюжету» (від нім. Gestalten, Tanzen und Darstellen aus Schülerperspektive: eine empirische Studie aus handlungstheoretischer Sicht) Клаудія Бехренс (Claudia Behrens) розглядає основні бар'єри і проблеми, з якими стикаються викладачі на заняттях із хореографії та

музики. Дослідниця вивчає емпіричні дослідження під час практики в танцювальній педагогіці й надає методичні рекомендації щодо їх розв'язання. Тривалий час К. Бехренс працює над проблемами емпіричного навчання і оцінювання наукових досліджень у танцювальній педагогіці.

Проблеми хореографічної освіти у школі є предметом наукового пошуку Корінни Вогель (Corinna Vogel) і Барбари Хейкаус (Barbara Heykaus). Так, у праці «Танець у початковій школі: історія, становлення, концепція» (від нім. *Der Tanz in der Grundschule : Geschichte, Begründungen, Konzepte*) К. Вогель доводить, що останніми роками танець у Німеччині все більше набуває популярності у школах. На основі історичних джерел науковець вивчає, аналізує становлення і особливості розвитку танцю у школах, досліджує виховний процес у початковій школі і вплив танцю на психічний та естетичний розвиток дітей. Авторка вивчає позитивний танцювальний освітній досвід Великобританії й Нідерландів, особливості його впровадження у шкільну освіту Німеччини. Науковець вводить поняття танець для дітей початкової школи і виявляє способи реалізації танцю в німецькій шкільній системі [10].

У праці «Ритмічно-танцювальні рухи на уроках у середній школі» (від нім. *Rhythmisch-tänzerische Bewegung im Unterricht an weiterführenden Schulen*) Б. Хейкаус відзначає важливість ритмічно-танцювальних рухів та їх інтеграцію в інші навчальні дисципліни в середній школі. Авторка вивчає ритмічно-танцювальну історію ХХ століття. Б. Хейкаус приходиться до висновку, що запровадження ритмічно-танцювальних рухів в освітній процес сприяє цілком гуманному, усебічному навчанню в середніх школах.

На особливу увагу заслуговують праці німецьких науковців у галузі культурології та мистецтвознавства, зокрема наголосимо на наукових розвідках, що стосуються становлення й розвитку виразного танцю, батьківщиною якого є Німеччина. Так, німецький учений, кандидат філософських наук, теоретик танцю, викладач спеціальності «Танцювальна наука» Вищої школи музики і танцю в Кельні, керівник німецького танцювального архіву в Кельні Франк-Мануель Петер (Frank-Manuel Peter) у 2004 році захищає дисертацію «Між характерним танцем і танцем постмодерну. Вклад Дори Хойер у розвиток сучасного танцю в 1930-х рр.» (від нім. *Zwischen Ausdruckstanz und Postmodern Dance. Dore Hoyers Beitrag zur Weiterentwicklung des modernen Tanzes in den 1930er Jahren*). Так, перший розділ дослідження автор присвячує танцювальній науці Німеччини. У другому – описує сучасний танець Німеччини 1920-х років, зокрема появу й різноманітність терміну «виразний танець». Вивчає життєвий і творчий шлях німецької танцівниці, представниці виразного танцю Дори Хойер, учениці Мері Вігман. Науковець доводить, що Д. Хойер є однією з передових німецьких танцівниць, яка розвиває й доповнює сучасний танець власними техніками. Танцювальний репертуар Д. Хойер 1932–1935 та 1936–1939 років науковець розглядає у третьому, четвертому, п'ятому і шостому розділах свого дослідження. Автор докладно описує хореографічні постановки й основні педагогічні прийоми і методи, що використані Д. Хойер [7].

Становлення й розвиток сучасного танцю Німеччини ХХ століття висвітлюється у праці Каті Ердманн-Райскі (Katja Erdmann-Rajski) «Грет Палукка: сучасний танець Німеччини ХХ століття. Веймарська Республіка, Націонал-соціалізм, Германська Демократична Республіка» (від нім. *Gret Palucca : Tanz und Zeiterfahrung in Deutschland im 20. Jahrhundert: Weimarer Republik, Nationalsozialismus, Deutsche Demokratische Republik*). Авторка відмічає заслугу німецької танцівниці, педагога, представниці сучасного танцю Грет Палукки в політичній боротьбі за збереження сучасного танцю у країні. Науковець вивчає особливості сучасного танцю в період Веймарської Республіки (1919–1933 рр.), Націонал-соціалізму (1933–1945 рр.) та НДР (1949–1989 рр.).

Відзначимо, що німецька наукова думка характеризується дослідженнями з хореографії в медичній і психотерапевтичній галузях, що вважаються одними з

найцінніших розвідок. Німецькі компаративісти вивчають проблеми запобігання негативних наслідків на людський організм під час занять хореографією. Так, слід розглянути роботу доктора медичних наук Ютта Штраух (Jutta Strauch) «Поведінка і порушення сну в танцівниць і танцівників Берлінського державного балету» (від. нім. Erfassung des Schlaf-Wachverhaltens sowie von Schlafstörungen bei Tänzerinnen und Tänzern des Berliner Staatsballetts), метою якого стає вивчення сну в балерин і танцівників Берлінського державного балету методом актиметрії.

Науковець доводить, що балерини і танцівники у своїй професії підлягають високому рівню фізичних і психічних навантажень. Адже нерегулярний 7-денний ритм і доволі довгі робочі дні через спектаклі на сцені криють у собі потенційну шкоду для здоров'я. У дослідженні беруть участь 24 балерини і танцівники Берлінського державного балету. Період вивчення охоплює 77 днів, після яких відбувається прем'єра нового балетного спектаклю. Науковець відзначає, що саме підготовка до нового спектаклю потребує напружених репетицій, що сприяє додатковим навантаженням. Це впливає на порушення нормального сну в даній категорії фахівців.

У результаті дослідження з'ясовано, що нерегулярний сон, постійні фізичні, психічні навантаження негативно впливають на здоров'я артистів балету. Зокрема, виявлено порушення зору, розумової активності, зниження ваги. У своїй роботі науковець доходить до висновку, що сон, включаючи навіть денний, – є головним відпочинком для балерин і танцівників. Він живить організм енергією, має корисні властивості, що особливо виявляються під час інтенсивних тренувань і репетицій [9].

У роботі «Танець у психотерапії» (від нім. Tanz in der Psychotherapie) Елке Вільке (Elke Willke) висвітлює витоки й етапи становлення танцювальної терапії в Німеччині. У ході роботи автор відзначає видатних психотерапевтів-хореографів та їхні методи роботи, а також здійснює порівняльну характеристику психоаналітичного танцю й танцювальної терапії. Науковець розглядає сучасні проблеми в галузі танцювальної психотерапії та шляхи їх розв'язання. Авторка доходить до висновку: основним завданням танцювальної психотерапії є набуття відчуття й усвідомлення власного «Я», оскільки у процесі танцю, що підсилений музикою, відбувається вивільнення почуттів, емоцій у рухових образах. Танець – це міст, що з'єднує фізичне, психічне й естетичне в людині, виходячи з її індивідуальності.

На основі аналізу наукової літератури розглянуто навчально-методичні праці з академічних дисциплін – класичного, народного, сучасного танцю, історії хореографії, що покладені в основу підготовки фахівців хореографії у вищій школі Німеччини. Слід відзначити роботу німецького хореографа, режисера, теоретика танцю, професора Вищої школи драматичного мистецтва імені Ернста Буша в Берліні Дітмара Зайфферта (Dietmar Seiffert). Результатом довготривалої педагогічно-хореографічної діяльності Д. Зайфферта стає науковий посібник «Педагогіка і психологія танцю. Примітки хореографа». Робота зачіпає широкий спектр проблем творчого і психологічного характеру в процесі викладання хореографії. Навчання, виховання, соціальні умови, мотивація та інші аспекти є предметом вивчення даного дослідження. Праця Д. Зайфферта присвячена хореографам, педагогам, танцівникам, студентам, а також усім тим, хто цікавиться танцювальним мистецтвом [1].

Історія, розвиток і особливості методики викладання німецького народного танцю стають предметом наукового пошуку таких компаративістів, як Анне Гольдшмід (Aenne Goldschmid) у праці «Довідник німецького народного танцю» (від нім. HandbuchdesdeutschenVolkstanzes) і Герберт Оетке (Herbert Oetke) у роботі «Німецький народний танець» (від нім. Der Deutsche Volkstanz [6]. Проаналізовано і систематизовано витоки і розвиток техніки сучасного танцю в Німеччині Андреа Ленз (Andrea Lenz). У праці «Танець модерн» (від нім. Moderner Tanz) автором викладено методику і технологію вивчення основних позицій і положень.

Неабиякий вклад у розвиток наукової думки Німеччини належить Курту Петерсу (Kurt Peters). У роботі «Історія танцю» (від нім. Tanzgeschichte) він досліджує витoki й особливості становлення танцювального мистецтва в різні історичні періоди, відзначає роль провідних виконавців, балетмейстерів та їхній внесок у розвиток мистецтва танцю. Предметом вивчення праці «Енциклопедія техніки класичного танцю. Термінологія класичного танцю» (від нім. Lexikon der klassischen Tanztechnik. Eine systematische Terminologie der klassischen Tanztechnik) стає класичний танець, де проаналізовано і систематизовано принципи і характеристику німецької школи класичного танцю. К. Петерсом викладено методикy і технологію вивчення позицій рук і ніг, положень корпусу, малих і великих поз, нахилів і складних перегинань корпусу. Особливе значення надано терміносистемі класичного танцю [8].

Висновки та перспективи подальших розвідок. Отже, на основі теоретичного аналізу наукового доробку вчених Німеччини щодо проблем становлення й розвитку вищої хореографічної освіти з'ясовано, що в науковій думці країни існує низка праць із хореографії в різних галузях, зокрема педагогічно-психологічній, культурно-мистецтвознавчій, медичній і психотерапевтичній. Так, німецькі компаративісти висвітлюють історичні аспекти розвитку хореографічної освіти і мистецтва в цілому. Крім того, розглядають проблеми підготовки майбутніх учителів до хореографічної діяльності, розвитку особистості вчителя, формування індивідуального стилю професіонала хореографічної галузі, а також підготовки фахівців-хореографів до діяльності у сфері вищої хореографічної освіти.

Дана публікація не вичерпує висвітлення проблеми. Предметом подальших розвідок планується вивчення проблематики наукових досліджень хореографічно-педагогічної освіти в Німеччині.

References

1. Seiffert, D. Pedagogy and psychology of the dance. Notes choreographer. 2012. SPb.: DOE : the planet of music (in Russ.)
2. Brinkmann, S. (2013). Bewegung erinnern: Gedächtnisformen im Tanz. Dissertation. Universität Hamburg (in Germ.)
3. Coogan, J. (2004). Möglichkeiten für eine somatisch orientierte Pädagogik in der professionellen Tanzausbildung. Dissertation. Palucca Hochschule (in Germ.)
4. Justus Liebig Universität Gießen [Die elektronische Ressource]. – Das Regime des Zugriffes: <http://www.inst.uni-giessen.de/>. (in Germ.)
5. Lampert, F. (2007). Tanzimprovisation: Geschichte, Theorie, Verfahren, Vermittlung. Dissertation. Freie Universität Berlin (in Germ.)
6. Oetke, H. (1982). Der Deutsche Volkstanz. Berlin: Kunst und Gesellschaft (in Germ.)
7. Peter, F.-M. (2004). Zwischen Ausdruckstanz und Postmodern Dance. Dore Hoyers Beitrag zur Weiterentwicklung des modernen Tanzes in den 1930er Jahren. Dissertation. Freie Universität Berlin (in Germ.)
8. Peters, K. (1991). Lexikon der klassischen Tanztechnik. Eine systematische Terminologie der klassischen Tanztechnik. Wilhelmshaven (in Germ.)
9. Strauch, J. (2010). Erfassung des Schlaf-Wachverhaltens sowie von Schlafstörungen bei Tänzerinnen und Tänzern des Berliner Staatsballetts. Dissertation. Medizinischen Fakultät Charite – Universitätsmedizin Berlin (in Germ.)
10. Vogel, C. (2004). Der Tanz in der Grundschule : Geschichte, Begründungen, Konzepte (in Germ.)

Abstract. Tkachenko I. O. The higher choreographic education in Germany: modern researches.

Introduction. The article discusses current research in the field of higher choreographic education in Germany. Authors propose the pedagogically-psychological, cultural-art scientific exploration in choreography. Highlights of German scientific thought in the field of medicine and psychotherapy. The named educational works of academic disciplines – classical, folk, contemporary dance, rhythm, history, choreography underlying the training of specialists in choreography higher education of the country.

Purpose. The main purpose of this article is coverage of important issues in the field of higher choreographic education in Germany.

Methods. As a result of systematic German scientific thought, the author summarizes the pedagogically-psychological, cultural-art scientific labors and the scientific papers on academic subjects.

Results. Scientific, educational-methodical, scientific-popular choreographic studies German fairly disjointed, unsystematic but they are interesting material for research analysis. Note that the German scientific thought is characterized by research in choreography in the medical and psychotherapeutic industries, which are among the most valuable intelligence.

Conclusion. The analyzing scientific community of Germany, it was found that there are a number of works on choreography in various industries, in particular, pedagogically-psychological, cultural and art, medical and psychotherapeutic. The German comparatives are covering historical aspects of development choreographic education and the arts. In addition, consider the problem of training future teachers of choreographic activities.

Key words: research, comparatively, scientific thought, scientific exploration, and the industry, choreography, teaching and methodical work.

Одержано редакцією 23.09.2016
Прийнято до публікації 30.09.2016

УДК 378.14

Товканець О. С.,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
психології та педагогіки ВНЗ «Східно-
європейський слов'янський університет»,
м. Ужгород, Україна

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ УПРАВЛІНСЬКИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ПЕРСОНАЛУ ОСВІТНІХ УСТАНОВ У ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

Анотація. Розглянуто проблему застосування педагогічних технологій і методів навчання у формуванні управлінських компетенцій персоналу освітніх установ. Обґрунтовано особливості проектних технологій, Інтернет-технологій, тренінгів, кейс-методу, тристоронньої дискусії, педагогічного коучингу, творчої педагогічної майстерні. Зазначено, що успіх застосування педагогічних технологій і методів навчання залежатиме від загальної концепції навчання, фахового рівня викладачів, уміння гнучко реагувати на мінливі умови в організації, визначення цілей навчання, складу учасників тощо.

Ключові слова: педагогічні технології; методи навчання; управлінські компетенції; освітня установа; центральноєвропейські країни; проектні технології; Інтернет-технології; тренінг; кейс-метод; тристороння дискусія; педагогічний коучинг; творча педагогічна майстерня.

Постановка проблеми. Трансформаційні процеси суспільства вимагають від усіх соціальних інститутів постійного аналізу мінливих суспільних ситуацій, формування, перш за все, управлінського механізму їх регулювання, що дозволяє своєчасно реагувати на соціальне самопочуття населення, компетентно і професійно впливати на задоволення його життєво важливих інтересів. Вирішення цього завдання безпосередньо пов'язане з менеджмент-освітою, професійною підготовкою нового покоління управлінців – менеджерів, зокрема менеджерів освітньої галузі.

Професійна підготовка менеджерів для сфери освіти в ринкових умовах характеризується суперечностями: між орієнтацією пріоритетів в сучасній соціальній політиці на інвестиції в людину, розвиток людського ресурсу країни та нерозвиненістю